

ФОП ЛУНЯЧЕК ВАДИМ ЕДУАРДОВИЧ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник проекту

«Professional Development»

Вадим ЛУНЯЧЕК

06.07.2026

ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації педагогічних працівників
закладів освіти
«АТЕСТАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ
ОСВІТИ: НОРМАТИВНІ ЗМІНИ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЇХ
ЗАСТОСУВАННЯ»

Харків – 2026

© Лунячек В.Е., Мельник Н.А., 2026

Розробники: Лунячек В. Е., доктор педагогічних наук, професор;
Мельник Н. А., кандидат педагогічних наук.

Напрямок підвищення кваліфікації: сучасні підходи до атестації педагогічних працівників закладів освіти.

Розроблено відповідно до Положення про атестацію педагогічних працівників, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 09 вересня 2022 року № 805; Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (зі змінами) та інших нормативно-правових актів, що регулюють атестацію педагогічних працівників і підвищення їх кваліфікації.

Термін дії програми: з 10.07.2026 до 10.07.2031 року.

Рецензенти:

1. Сорочан Тамара, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освіти дорослих і цифрових технологій ДЗВО «Університет менеджменту освіти» напн України.

2. Ткачова Наталія, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри інноваційної педагогіки, освітніх трансформацій і лідерства ННІ «Академія вчительства» ХНУ імені В. Н. Каразіна.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Сучасний етап розвитку освіти характеризується оновленням нормативно-правового забезпечення професійної діяльності педагогічних працівників, що зумовлює необхідність постійного вдосконалення професійних компетентностей. Одним із важливих механізмів забезпечення професійного розвитку педагогів є атестація, яка спрямована на оцінювання результатів їхньої професійної діяльності, стимулювання безперервного професійного зростання, підвищення якості освітньої діяльності та забезпечення реалізації принципу навчання впродовж життя.

Оновлення нормативної бази щодо проведення атестації педагогічних працівників, зокрема внесення змін до Положення про атестацію педагогічних працівників, потребує ґрунтовного ознайомлення педагогів із новими вимогами, алгоритмами організації та проведення атестації, порядком підготовки документів, особливостями оцінювання професійної діяльності та застосуванням норм чинного законодавства в практичній діяльності.

Особливої актуальності набуває формування готовності педагогічних працівників закладів дошкільної освіти (далі – ЗДО) та закладів загальної середньої освіти (далі – ЗЗСО) до ефективної взаємодії з атестаційними комісіями, належного документального супроводу атестаційного процесу, використання сучасних підходів до представлення результатів власної професійної діяльності та підтвердження безперервного професійного розвитку.

Програма спрямована на розвиток професійних компетентностей педагогічних працівників у питаннях застосування вимог чинного законодавства щодо атестації, формування практичних умінь щодо підготовки до проходження атестації, аналізу типових ситуацій і запобігання помилкам під час організації та проведення атестаційного процесу.

Цільова група: педагогічні працівники ЗДО та ЗЗСО, які проходять чергову або позачергову атестацію відповідно до вимог чинного законодавства.

Обсяг (тривалість): 3 години / 0,1 кредиту ЄКТС.

Особливості реалізації програми: реалізація програми підвищення кваліфікації здійснюється на засадах сучасної андрагогіки, безперервного професійного розвитку педагогічних працівників, компетентнісного підходу та практичної спрямованості навчання. Програма орієнтована на формування й удосконалення професійних компетентностей педагогічних працівників ЗДО та ЗЗСО щодо застосування вимог чинного законодавства під час підготовки та проходження атестації.

Програма передбачає поєднання теоретичного опрацювання нормативно-правових актів, що регулюють проведення атестації педагогічних працівників, із практико орієнтованим навчанням. Освітній процес ґрунтується на принципах науковості, актуальності, практичної спрямованості, академічної доброчесності, професійного партнерства, активної взаємодії та професійної рефлексії.

Під час навчання розглядаються актуальні зміни до Положення про атестацію педагогічних працівників, особливості діяльності атестаційних комісій, порядок організації та проведення чергової і позачергової атестації, питання підвищення кваліфікації, присвоєння та підтвердження кваліфікаційних категорій і педагогічних звань, а також типові проблемні ситуації, що виникають у процесі атестації педагогічних працівників ЗДО та ЗЗСО.

Практична складова програми передбачає аналіз нормативно-правових документів, розв'язання ситуаційних завдань, моделювання окремих етапів атестаційного процесу, опрацювання алгоритмів підготовки документів та вироблення практичних рекомендацій щодо застосування норм чинного законодавства.

До реалізації програми залучаються науково-педагогічні та педагогічні працівники, методисти, тренери й інші фахівці, які мають відповідну освіту, досвід професійної діяльності у сфері дошкільної та загальної середньої освіти, а також практичний досвід організації й проведення атестації педагогічних працівників.

Зміст програми сформовано відповідно до законодавства України у сфері освіти, нормативно-правових актів Міністерства освіти і науки України, що регулюють питання атестації педагогічних працівників, професійних стандартів педагогічних працівників, сучасних науково-методичних підходів до професійного розвитку педагогів та кращих освітніх практик. Реалізація програми сприятиме підвищенню рівня правової обізнаності педагогічних працівників, формуванню готовності до успішного проходження атестації та ефективному застосуванню вимог чинного законодавства в професійній діяльності.

Форма підвищення кваліфікації: очна, очна (з використанням технологій дистанційного навчання), дистанційна.

Мета підвищення кваліфікації: розвиток і вдосконалення професійних компетентностей педагогічних працівників ЗДО і ЗЗСО щодо застосування вимог чинного законодавства з питань атестації педагогічних працівників шляхом опанування нормативно-правових засад, актуальних змін до Положення про атестацію педагогічних працівників, алгоритмів підготовки та проходження атестації, а також набуття практичних умінь щодо оформлення атестаційних матеріалів, аналізу професійної діяльності та ефективного застосування нормативних вимог у професійній практиці.

Завдання підвищення кваліфікації:

актуалізувати та поглибити знання слухачів щодо нормативно-правового забезпечення атестації педагогічних працівників, сучасних змін у законодавстві та вимог чинного Положення про атестацію педагогічних працівників;

сформувати системне розуміння мети, принципів, порядку організації та проведення атестації педагогічних працівників закладів ЗДО і ЗЗСО;

ознайомити з особливостями діяльності атестаційних комісій, правами й обов'язками педагогічних працівників, порядком присвоєння та підтвердження кваліфікаційних категорій і педагогічних звань;

удосконалити вміння застосовувати норми чинного законодавства під час підготовки до проходження чергової та позачергової атестації, оформлення атестаційних матеріалів і документального супроводу атестаційного процесу;

розвинути практичні навички аналізу типових ситуацій, пов'язаних із проведенням атестації педагогічних працівників, та прийняття обґрунтованих рішень відповідно до вимог чинного законодавства;

сприяти розвитку здатності до професійної рефлексії, самооцінювання результатів власної професійної діяльності, планування безперервного професійного розвитку та успішного проходження атестації.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

предметно-методична компетентність (А 2), інформаційно-цифрова компетентність (А 3), прогностична компетентність (Г 1), оцінювально-аналітична компетентність (Г 3) відповідно до Професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 № 1225;

прогностична (А 1), організаційна (А 2), оцінювально-аналітична компетентність (А 3), компетентність педагогічного партнерства (В 2), здатність до навчання впродовж життя (Г 1), відповідно до Професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти», затвердженого наказом Міністерства економіки України від 19.10.2021 № 755-21.

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

За результатами навчання слухачі оволодіють знаннями про:

нормативно-правові засади атестації педагогічних працівників та актуальні зміни до Положення про атестацію педагогічних працівників;

мету, принципи, порядок організації та проведення чергової і позачергової атестації педагогічних працівників ЗДО та ЗЗСО;

права й обов'язки педагогічних працівників та атестаційних комісій, особливості присвоєння і підтвердження кваліфікаційних категорій та педагогічних звань;

вимоги до підвищення кваліфікації педагогічних працівників як складової атестаційного процесу;

типові проблемні ситуації, що виникають під час атестації, та шляхи їх вирішення відповідно до вимог чинного законодавства.

Слухачі набудуть (удосконалять) уміння, навички та способи діяльності щодо:

застосування вимог чинного законодавства під час підготовки та проходження атестації;

аналізу нормативно-правових документів і використання їх положень у професійній діяльності;

підготовки та оформлення документів, необхідних для проходження атестації;

аналізу й узагальнення результатів власної професійної діяльності та представлення їх під час атестації;

роз'язання практичних ситуацій, пов'язаних із проведенням атестації педагогічних працівників, відповідно до вимог чинного законодавства;

планування індивідуальної траєкторії професійного розвитку на основі результатів атестації та безперервного підвищення кваліфікації.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Оцінювання результатів навчання слухачів здійснюється на засадах об'єктивності, прозорості, академічної доброчесності та відповідності визначеним очікуваним результатам навчання. З огляду на короткостроковий характер програми оцінювання має практикоорієнтований і підсумковий характер та спрямоване на підтвердження готовності слухачів застосовувати вимоги чинного законодавства щодо атестації педагогічних працівників у професійній діяльності.

Підтвердження результатів навчання здійснюється за результатами двох видів контролю:

поточний (діяльнісний) контроль – активна участь у навчальних заняттях, аналіз нормативно-правових документів, виконання практичних завдань, розв'язання ситуаційних кейсів щодо організації та проведення атестації педагогічних працівників, обговорення проблемних питань і вироблення алгоритмів їх практичного вирішення;

підсумковий контроль – виконання тестових завдань, що охоплюють зміст нормативно-правових, організаційних та практичних аспектів атестації педагогічних працівників.

Результати навчання вважаються підтвердженими за умови успішного виконання підсумкового тестування, що становить не менше 70 % правильних відповідей від загальної кількості тестових завдань.

У разі отримання результату нижче 70 % слухачеві надається можливість повторного виконання тестових завдань з метою підтвердження досягнення очікуваних результатів навчання.

Документ про підвищення кваліфікації: сертифікат відповідно до встановленого зразка обсягом 3 години / 0,1 кредиту ЄКТС

Вартість: 200 грн.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено розвиток професійних компетентностей педагогічних працівників ЗДО та ЗЗСО щодо застосування вимог чинного законодавства з питань атестації педагогічних працівників, опанування нормативно-правових засад організації та проведення атестації, аналізу актуальних змін до Положення про атестацію педагогічних працівників, а також формування практичних умінь щодо підготовки до проходження атестації та оформлення атестаційних матеріалів.

Особливістю програми є поєднання теоретичного опрацювання нормативно-правових документів із практичним аналізом типових ситуацій, що виникають під час атестації педагогічних працівників. Програма передбачає не лише ознайомлення слухачів із сучасними вимогами до організації та проведення атестації, а й розв'язання практичних кейсів, аналіз алгоритмів дій педагогічного працівника й атестаційної комісії, визначення шляхів вирішення проблемних питань та вироблення практичних рекомендацій щодо застосування вимог чинного законодавства.

Підсумкові заходи передбачають виконання тестових завдань, спрямованих на перевірку рівня засвоєння нормативно-правових, організаційних і практичних аспектів атестації педагогічних працівників та підтвердження досягнення визначених очікуваних результатів навчання.

Зміст програми складається з двох взаємопов'язаних тем. Загальний обсяг програми становить 3 години (0,1 кредиту ЄКТС), із них: 50 хвилин – лекційні заняття, 100 хвилин – практичні заняття, 30 хвилин – підсумковий контроль.

Назва навчальних тем	Кількість годин			
	Лекції (хв)	Практичні заняття (хв)	Контрольні заходи (хв)	Усього (хв)
Тема 1. Нормативно-правові засади атестації педагогічних працівників ЗДО та ЗЗСО: актуальні зміни та особливості їх застосування	20	30		50
Тема 2. Практичні аспекти організації та проведення атестації педагогічних працівників ЗДО та ЗЗСО	30	70		100
Підсумкові заходи. Тестування.			30	30
РАЗОМ	50	100	30	180 (3 год)

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Тема 1. Нормативно-правові засади атестації педагогічних працівників ЗДО та ЗЗСО: актуальні зміни та особливості їх застосування.

Державна політика у сфері професійного розвитку педагогічних працівників. Законодавче та нормативно-правове забезпечення атестації педагогічних працівників ЗДО та ЗЗСО. Огляд основних положень Законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про повну загальну середню освіту» в частині професійного розвитку та атестації педагогічних працівників.

Мета, принципи, завдання та значення атестації педагогічних працівників як складової системи забезпечення якості освіти та механізму безперервного професійного розвитку. Основні аспекти Положення про атестацію педагогічних працівників, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 09.09.2022 № 805 (зі змінами). Актуальні зміни нормативно-правового регулювання атестації педагогічних працівників та особливості їх практичного застосування.

Суб'єкти атестаційного процесу, їхні повноваження, права та обов'язки. Організація діяльності атестаційних комісій, порядок їх утворення та функціонування. Особливості проведення чергової та позачергової атестації педагогічних працівників. Порядок прийняття рішень атестаційними комісіями та їх документальне оформлення.

Особливості атестації педагогічних працівників ЗДО та ЗЗСО в різних професійних ситуаціях: атестація педагогів, які працюють за сумісництвом, мають педагогічне навантаження за кількома посадами або освітніми компонентами, перебували у відпустках, проходили військову службу чи мають перерву в педагогічній діяльності. Особливості атестації молодих педагогів і педагогічних працівників, які вперше проходять атестацію.

Роль підвищення кваліфікації в атестаційному процесі. Вимоги до обсягу, напрямів, видів, форм та результатів підвищення кваліфікації педагогічних працівників. Визнання результатів підвищення кваліфікації, порядок їх урахування під час проведення атестації.

Типові питання та проблемні аспекти застосування норм чинного законодавства під час організації та проведення атестації педагогічних працівників ЗДО та ЗЗСО. Аналіз практики застосування нормативно-правових актів, роз'яснень Міністерства освіти і науки України та типових помилок, що виникають у процесі атестації.

Тема 2. Практичні аспекти організації та проведення атестації педагогічних працівників ЗДО та ЗЗСО.

Алгоритм організації та проведення атестації педагогічних працівників відповідно до вимог чинного законодавства. Планування та етапи

атестаційного процесу. Організація роботи атестаційної комісії, підготовка засідань, ведення документації та оформлення рішень.

Практичні аспекти підготовки педагогічних працівників до проходження чергової та позачергової атестації. Формування та подання документів, необхідних для проходження атестації. Аналіз професійної діяльності педагога, узагальнення результатів професійного розвитку, представлення досягнень міжатестаційного періоду, підтвердження результатів підвищення кваліфікації.

Особливості оцінювання професійної діяльності педагогічних працівників ЗДО та ЗЗСО. Практичне застосування вимог щодо присвоєння та підтвердження кваліфікаційних категорій і присвоєння педагогічних звань. Розгляд типових професійних ситуацій, що виникають під час проведення атестації.

Практикум із розв'язання ситуаційних кейсів щодо застосування окремих норм Положення про атестацію педагогічних працівників. Аналіз типових помилок під час організації та проходження атестації, визначення шляхів їх запобігання. Вироблення алгоритмів прийняття рішень у складних і нестандартних ситуаціях.

Огляд актуальних роз'яснень Міністерства освіти і науки України щодо застосування окремих положень законодавства про атестацію педагогічних працівників. Обговорення проблемних питань, що виникають у практиці роботи ЗДО та ЗЗСО, та напрацювання практичних рекомендацій щодо їх вирішення.

Підсумкове узагальнення. Самооцінювання готовності педагогічних працівників до проходження атестації, визначення індивідуальних напрямів подальшого професійного розвитку та планування безперервного підвищення кваліфікації..

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

1. Опрацювати нормативно-правові акти, що регулюють проведення атестації педагогічних працівників, та визначити ключові зміни, внесені до Положення про атестацію педагогічних працівників.
2. Проаналізувати практичну ситуацію (кейс) щодо проведення чергової або позачергової атестації педагогічного працівника та визначити алгоритм дій відповідно до вимог чинного законодавства.
3. Визначити перелік документів, необхідних для проходження атестації педагогічним працівником, та перевірити їх відповідність вимогам чинного законодавства.
4. Проаналізувати приклади рішень атестаційної комісії, визначити їх відповідність вимогам Положення про атестацію педагогічних працівників та обґрунтувати власну позицію.
5. Розв'язати ситуаційні завдання щодо застосування окремих норм Положення про атестацію педагогічних працівників (атестація педагогів, які

працюють за сумісництвом, мають педагогічне навантаження за кількома посадами, перебували у відпустці, проходили військову службу, змінили місце роботи тощо).

6. Здійснити самооцінювання готовності до проходження атестації та визначити індивідуальні напрями професійного розвитку відповідно до вимог чинного законодавства.

7. Розробити індивідуальний план підготовки до атестації з урахуванням результатів професійної діяльності, підвищення кваліфікації та вимог Положення про атестацію педагогічних працівників.

8. Проаналізувати типові помилки, що виникають під час підготовки та проведення атестації педагогічних працівників, і запропонувати шляхи їх запобігання.

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

1. Законодавче та нормативно-правове забезпечення атестації педагогічних працівників ЗДО та ЗЗСО.

2. Мета, принципи та основні завдання атестації педагогічних працівників у сучасних умовах.

3. Актуальні зміни до Положення про атестацію педагогічних працівників та особливості їх практичного застосування.

4. Права, обов'язки та відповідальність педагогічних працівників і атестаційних комісій під час проведення атестації.

5. Особливості проведення чергової та позачергової атестації педагогічних працівників.

6. Роль підвищення кваліфікації в атестаційному процесі. Визнання результатів підвищення кваліфікації.

7. Особливості присвоєння та підтвердження кваліфікаційних категорій і педагогічних звань відповідно до вимог чинного законодавства.

8. Документальне забезпечення атестації педагогічних працівників: основні документи, порядок їх підготовки та оформлення.

9. Типові проблемні ситуації, що виникають під час проведення атестації педагогічних працівників, та шляхи їх вирішення.

10. Планування індивідуальної траєкторії професійного розвитку за результатами атестації та безперервного підвищення кваліфікації педагогічного працівника.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 07.07.2026).
2. Про затвердження Положення про атестацію педагогічних працівників : наказ Міністерства освіти і науки України від 09.09.2022 № 805, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 21.12.2022 за № 1649/38985 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1649-22#Text> (дата звернення: 07.07.2026).
3. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти» : затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 № 1225. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchitel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity> (дата звернення: 21.06.2026).
4. Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» : наказ Міністерства економіки України від 19.10.2021 № 755-21. URL: https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti?_cf_chl_f_tk=Yv2R4nndUPzc652sIC3JX5lBXarWWuFj33BXaagNFnl-1783421667-1.0.1.1-w284HM6cbrS.OMgTwfZd_kOvcmgzuxb_tXvHfknz7Q (дата звернення: 07.07.2026).
5. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text> (дата звернення: 23.06.2026).
6. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 05.07.2026).
7. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 07.07.2026).
8. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 02.07.2026).
9. Про дошкільну освіту : Закон України від 06.06.2024 № 3788-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text> (дата звернення: 03.07.2026).

Основна література

1. Інформаційний poradnik «Атестація педагогічних працівників» / Державна установа «Український інститут розвитку освіти». Київ : УІРО,

2023. URL: <https://uied.org.ua/profesijnyj-rozvytok/atestacziya/> (дата звернення: 03.07.2026).

2. Атестація педагогічних працівників. Дайджест змін (2024 р.) / Державна установа «Український інститут розвитку освіти». Київ : УІРО, 2024. URL: <https://uied.org.ua/profesijnyj-rozvytok/atestacziya/> (дата звернення: 07.07.2026).

3. Методичні рекомендації щодо застосування Професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» / Державна установа «Український інститут розвитку освіти». Київ : УІРО, 2024. URL: <https://uied.org.ua/> (дата звернення: 04.07.2026).

4. Методичні рекомендації для працівників центрів професійного розвитку педагогічних працівників, керівників і педагогічних працівників закладів освіти щодо використання професійного стандарту. Київ : УІРО, 2021. URL: <https://uied.org.ua/2021/08/3816/> (дата звернення: 07.07.2026).

5. Професійний розвиток педагогічних працівників : інформаційно-методичні матеріали / Державна установа «Український інститут розвитку освіти». URL: <https://uied.org.ua/profesijnyj-rozvytok/> (дата звернення: 07.07.2026).

Додаткова література

1. Стягунова О. Атестація педагогічних працівників : інформаційний poradnik. Київ : Український інститут розвитку освіти, 2023. 57 с. URL: <https://uied.org.ua/profesijnyj-rozvytok/atestacziya/> (дата звернення: 05.07.2026).

2. Державна служба якості освіти України. Методичні та інформаційні матеріали щодо забезпечення якості освіти. URL: <https://sqe.gov.ua/> (дата звернення: 06.07.2026).

***Примітка.** Посилання на авторів програми є обов'язковим згідно із Законом України «Про авторське право і суміжні права».*